

NÉPÜNK

SIKERESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Oradea
Strada Teatrului 4.
Telefon: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, fél évre 130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

Az antiszemitizmus — gazdasági harc.

Unnepek után vagyunk. Elmultak az áhítat napjai és visszaestünk ismét a hétköznapok gondterhes levegőjébe. Néhány napig elbástyáztuk magunkat a Gondviselés sáncai mögé és szerettük volna, ha sokáig, ha végtelen időnkig így maradnánk, ebben az áhítatos, csendes egyformaságban...

De már az ünnepek első napjaiban is szomorú híreket hozott számunkra a táviró, ami megzavarta a további napok békés áhítatát; berlini testvéreink ellen pogromot üzent a német antiszemitizmus.

Napok, hónapok és évek hosszú sorát hagyjuk magunk mögött és mint állandó refrén kísér bennünket időben és térben: az antiszemitizmus.

Sokat kutattuk és keressük ma is az antiszemitizmus okait. Nem akarjuk elhinni, hogy annak egyedüli forrása: a zsidóságnak. Valami rejtett rugója kell legyen ennek az áramlatnak, amely nem érzékelhető a szem számára, de uralkodik az idegeken. Mert nemcsak az anti-judaizmus pusztító szele seper végig a világon, hanem Páris-tól-Pekingig és New-yorktól-Sydney-ig harcban állanak egymással a nemzetek is. Mindenütt felülkerekednek a szadista hajlamok és gyilkosan uszítanak a vérontásra.

Valami hihetetlen káosz uralkodik az idegeken. Valami megmagyarázhatatlan téboly csap elő a szemek mögül. Valami perzselő, megsemmisítő vihar küldi előre előszelét.

És a zsidóság tehetetlenül áll az elszabadult szenvedélyek keresztüztében, kiszolgáltatva a bárkik akaratának. Ugy látszik mindennek össze kell roppania.

Valóban nincsen megoldás? Valóban el kell pusztítson mindent az esztelenség?

Csak fel kell tennünk a kérdést, hogy már is felcsapjanak a tiltakozó hangok. Nem lehet! Meg kell találnunk a kibontakozás útját. Mi kimondjuk. Nem ideológiai, nem eszmei viharok ezek. Nem az eszmékben és nem ideológiákban kell keresnünk az okokat. A mindennapi fájó anyagiak adják a kezekbe a gyilkot és kergetik az agyakra a tébolyt. A germán és gall nem kakasért és nem a sas dicsőségéért küzdenek, hanem a piacokért, amelyeket uralmuk alá akarnak hajlani. Az eszme, az ideológiai ezekben a harcokban csak falazása a valóságoknak,

csak elkendőzése az igazságnak. De nem ez a valóság!

Antiszemitizmus? Gazdasági harc a zsidóság ellen! Pogromok? Az elégedetlenség levezetőcsatornája! Numerusz-clauszus? A gazdasági és szellemi javak monopoliuma! Mindez pedig az uralkodó nemzetek féltékenysége és meggondolatlan elszigetelő politikája a zsidó szellemi nagysággal szemben. El kell jönnie az időnek, amikor eltűnnek a gyűlölet eme pusztító csirái és a komoly előrelátás és kulturális mgasratörés fogja uralni a nemzetek gazdasági politikáját. Mert csupán csak a gazdasági helyzet objektív szemlélete, tervszerű irányítása és megjavítása szabadíthatja fel a gyűlölet által béklyóba vert különféle gazdasági érdekek szenvedélyeit, melynek ártatlan áldozata, épen a világon szerteszórt zsidóság.

Ébredj Németország!

„Wenns Judenblut vom Messer spritzt, Dan gebts nochmall so gut...“

(Részlet egy Hitler dalból)

Németország fővárosában, a nagy kulturcentrumban, Berlinben tervszerűen előkészített pogrom folyt le az elmúlt hetekben. Pogromnak nevezzük, ha nem is emelkednek nyomában hulladombok, ha nincsenek gyászoló családok, mert folyt ott vér és megfestődtek az aszfaltkockák a betört koponyák véres sebeitől.

Csodálatos tragédia!

Ameddig éltek kelet Petljurái, ameddig éltek a cárok és élt a sölétség, Nyugat volt a menekülő, üldözött zsidók álomlátása: a pihenés, a nyugalom, a kultura szimbóluma. Nyugat. És hogy Keletről egyelőre eltűntek a pogromot vezető Petljurák és eltűntek a beleegyező cárok, újra születtek a gyalázatot szentségesítő Hitlerék, újra kivirágzott a pogrom. De most már nem Keleten. Nyugaton burjánzott ki a pusztítás. Nyugaton, Berlinben, Németországban.

„Ébredj Németország!“ — így hangzik hitlerék mindent megváltó jelszava. Könnyen megtévesztő frázis. Mert csakugyan mi is ezt mondjuk, ezt ismételjük folytonosan tudatunk rejtett pineiben. Ébredj Németország!... és lásd mit tesz! Lásd és bukjon ki arcodon a szégyen.

De Hitler másképp érti. Ő így mondja: „Ébredj Németország!“... és lásd mit kell tenned! „Wens Judenblut vom Messer spritzt dan gehts nochmall so gut...“ Hitler így érti. És csinálja is.

És ezek után joggal kérdezheljük: vajjon felébred-e valóban Németország? Vajjon meglátja erkölcsi süllyedését!... Vajjon mikor lesz ez és meddig ápolja még a mérges hitler-csirákat a testében?

Ha olvassuk az alábbi hírlapszemelvényeket, amelyeket a német kiterjedt Hitler-

sajtó a pogromot megelőzőleg és utána terjesztett, csak szomorú választ adhatunk e kérdésekre. Ime a beszédes dokumentumok.

Ahogy a pogromot előkészítették

„Várjatok csak, közeledik a bosszu napja. És még ha a bosszu gondolata nem egészen keresztényi gondolat is, örvendő és előre ujjongunk a közeledtére.“ (Dr. Meinshausen beszédéből. Berlin.)

„Testvérek! Előestéjén vagyunk a hatalom átvétele napjának! És mi mindnyájan tudjuk, hogy az ezt megelőző éjszakán a kés és gyilkos lesznek az urak.“ (Alarm No. 15)

„A mi feladatunk csak az irgalmatlan gyűlölet lehet. Mindent, ami csak érték ma, el kell pusztítanunk! És aki nem tart velünk, annak szintén pusztulnia kell. Elsősorban tehát a zsidóságnak!“ (Dr. v. Leers. Berlin.)

„Az izgalom és a feszültség sorainkban forrpon'on van. Talán akadnak mégis köztünk, akik egyéni kényelmüket föbbre becsülik Németország érdekeinél. Ezeket elítéljük mi súlyosan, mert a mi célunk a harc és a pusztítás Németország jövőjéért!“ (Dr. Goebels beszédéből idézi a „Rothe Fahne“ berlini kom. lap.)

„A zsidóság olyan a társadalomban, mint a galandféreg az emberi test organizmusában. És amint a férget el kell pusztítanunk a testből, hogy a szervezet helyes organizmusa visszatérjen, úgy kell kiirtanunk a zsidóságot a társadalomból, hogy ismét selyreálljon a kiegyensúlyozottság!“ (Adolf Hitler beszédéből Königsberg.)

„Fegyverezétek fel magatokat a szemita csöcselék ellen!“ (Völkischer Beobachter No. 59.)

„A német ifjuság máris túl lágyszívű lett. De mindennek határai vannak. A zsidók szemtelenkedéseit nem tűrhetjük tovább!“ („Angriff“ No. 65.)

„El nem mondhatjuk azt a sok gyilkos támadást, amelyet felénk küldenek a Lindenstrassei zsidó siberek... De előre kiáltjuk; nem maradnak ezek megtorlatlanul! Azon a napon mikor elindulunk nem lesz nyugalom és csend. A zsidók és kiartot-taik vérezni fognak!“ (Münchenberger beszédéből Berlin.)

„Ki hozza Németországra a veszedelmet? (Közbekiáltások; a zsidók! Lámpavasra ezzel a bandával!) Kire hárul ezért a felelőség?“ „Talán mt lennének a hibások?“ (Nem, csakis a zsidók! Kiirtani a csiráját is!) Mi küntt maradhatunk a parlamentből, de a német nép mégis utánunk fog jönni. (Dr. Goebela Sportpalota Berlin.)

Folytathatnánk még sokáig ezeket az idézeteket, de beszédesen igazolják ezek is, hogy hol volt elhintve a berlini pogrom magja.

Ezek a nyilatkozatok, mind Németország vezetőférfiaiknak hangja. És ha mégis sikerül Németországnak történelmileg átugrani Hitlerék kormányra jutását, úgy ezzel Európa egyik legnagyobb veszedelmét semmisíti meg az előrelátó józanság.

Legolcsóbban vásárolhat KALAPOKAT és egyéb férfi divatárut HOLLÓS-nál Oradea, Bulev. Regele Ferdinand 3.

A berlini pogrom legújabb hírei

Ma már kétségtelen, hogy megszerzett és fegyelmezetten végrehajtott pogromról volt szó. Gróf Helldorf fővezér, Ernst és Gewehr nevű vezetők a délutáni órákban autóba szálltak, előbb a párthelyiségbe, majd az egyes körzeti helyiségekbe, innen Halenseebe, majd a Kürfürstendamra hajtottak. Valóságos terepszemlét tartottak. Időnként leszálltak és gyalogosan végeztek fel derítő utat. Amint utóbb kiderült, ezek a vezetők az egész pogrom alatt jelen voltak, autójukkal ide-oda szállingóztak és utasításokat adtak. A rendőri megállapítás szerint 12000 ember vett részt a pogromban és 13 különböző rohamcsapat adott találkozót ezen a véres estén Kurfürstendammon.

A bíróság előtt sorjában jelennek meg az áldozatok. Negyon sok közülük nem is zsidó. Különösen sok a román és örmény, de van szép számmal sötéthaju német is. Az egyik keresztény tanu elkeseredetten meg is jegyzi, hogy minden sötéthajunak hatósági fegyverviselési engedélyt kellene adni...

Gyűlölet világát éljük mindennel szemben ami zsidó

A hitlerista izgatások szomorú tünete, hogy a Jüdische Rundschau szerint a tüntetésben részt nem vevő uccai közönség nagy része is rokonszenvvel kísérte a véres és botrányos jeleneteket. „Mit kell a zsidóknak cilinderben sétálni?” „Miért hordanak a zsidó asszonyok ilyen izgató módon virágcsokrokat?” és egyéb megjegyzések hangzóttak el. A közönyösség, meg nem értés és gyűlölet világát éljük mindennel szemben ami zsidó — írja a lap, — amely minden alkalommal felforrhat és kirobbanhat minen zsidó ellen, tekintet nélkül annak szociális állására és politikai helyzetére.

De igen súlyos a kifogás a jobboldali sajtó ellen is. A lapok nagyrésze egyáltalán agyonhallgatta az eseményeket, a másik részük egyszerű tudósításokat közölt anélkül, hogy egyetlen szóval is elítélte volna a történeteket. A C. V. Zeitung rámutat arra, hogy a lapok nagy részének nincs bátorsága, hogy szóvátegyen egy zsidó temetőgyalázást, vagy hogy a legutóbbi eseményekkel hasónlókat elítélje. Az ilyen lapoknak és pártoknak a lelkiismeretét a társtettség terheli.

A berlini pogromsíták súlyos megbüntetése

A berlini törvényszék az elmúlt szerdán hindentett ítéletet a kurfürstendammi zsinagóga tájékán rendezett pogrom tetteseinek ügyében.

Mede ujságárust közcsendháborításért és súlyos testisértésért egyévi és kilenchnapi börtönre ítélte a bíróság, Kühns kereskedelmi alkalmazott büntetése másfélévi börtön, Schubert kereskedősegéd egyévi és öthavi, Gewehr mérnök egyévi és három-

havi, Utpott magántisztviselő egyévi és egyhónapi, nyolc további vádlott egyévi és háromhavi, kilenc zavargó egyévi fogházbüntetést kapott, ötöt felmentettek és a többi kilencnek félévi fogház a büntetése.

A felmentettek között van két acélsisakos törzsőrmester is.

Gróf Helldorf és Ernst ellen külön fő tárgyalást fognak tartani.

Erdély — az erdélyieké!

Ez a jelszó és ezt követelik a nemzeti-parasztpártiak a kormánytól. Hangoztatják, hogy a Jorga kormány a megyék prefektusait és a városok comisiainak elnökeit a regátiak közül nevezi ki. Az erdélyieket kiszorítják minden jól jövedelmező állásból. Erdélyi nem lehet iskolainspektor, nem lehet középiskolai igazgató, pénzügyi adminisztrátor, revizor és a bíróság is szintén a regátiakkal van tele. Mintha Erdély nem is létezne. Az erdélyi képviselők és szenátorok tulnyomó többsége szintén regátiakból rekrutálódik.

Osztjuk a nemzeti-parasztpártiak felháborodását és mi is tiltakozunk ama gyámság ellen, melynek fő jellemzője, hogy az ország más részéből helyez ide prefektusokat, primárokat vagy más főbb tisztviselőket, akik az itteni viszonyokat nem ismerik és akikből az erdélyiek iránti szeretet teljesen hiányzik.

Erdélyiek alatt ezuttal nem csupán románokat, hanem más itt élő kisebbségeket is gondolunk. Gondoljuk magunkat, zsidókat is, kik itt születünk, kiket a hon szeretet éppen úgy köt e röghöz mint az ország többségi polgárait és akiket a az írott törvény betűi szerint egyenlő jogok illetnek meg az ország többi takóival. És éppen e jogoknál fogva kérdezzük:

Hogyan lehetséges az, hogy az imperium változása óta Erdély 300.000 főnyi zsidóságát nem illette meg egyetlen egy magasabb megyei vagy városi közigazgatási állás? Hogyan van az, hogy egyetlen zsidó sem lehetett iskolainspektor, revizor, igazgató, vagy pénzügyi adminisztrátor, nem szólva a bíróságról, hol még a mult legjobb képességű bírót is erőszakkal menesztették? Hogyan van az, hogy 30.000 zsidó lakossága, tehát az összlakosság 40 százalékát kitevő oradeai comisia interimareban nemcsak az elnökségben nincsen zsidó, de magában a tanácsban is erőszakkal gondoskodtak arról, nehogy a zsidóságnak képviselote legyen! Hogyan lehet az, hogy az Oradea város 500-at meghaladó tisztviselői között mindössze 4-5 zsidó tisztviselő van, tehát tisztviselőinek alig 1 százalékát teszi, holott

a lakosság számaránya alapján 40 százalékos quota illetné meg.

Ugyanez a helyzet CFR-nél, az állami közüzemknél, bankoknál, vámnál és más állami intézményeknél is.

Hogyan lehet az, hogy az imperium-változás óta egyetlen zsidót sem tartottak méltónak ily magas állás betöltésére?

Talán egyetlen zsidónak sincs meg a képessége ily magasabb állás betöltésére? Nincs tehát közöttünk egyetlen sem, aki képes volna megfelelően betölteni eme pozíciókat?

Helyes tehát a jelszó: „Adják vissza Erdélyt, az erdélyieknek! De ha ezt követeljük és igazságosak akarunk lenni, miért követeljük azt csupán az erdélyi románságnak? Miért nem a kisebbségeknek is. És miért ne az erdélyi kisebbségek között a 300.000 főnyi zsidóságnak is? Miért? Miért?...

Sodrony ágybetétek

nyitott és összehajtható **vaságyak, mosdók,** és mindenféle **vasbutorok** legolcsóbban kaphatók a fogházban megnyílt üzemben

„STANDARD“

Ioşif Vulcan (Nagy Sándor-ucca 10.)

Férfiszövet különlegességek bámulatos olcsó leszállított árakban

Havas & Grünfeld
posztóruházában

Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Engros
Endetail

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

Értesítés!

Női divatszalonomat Mészáros-u. 2. szám alól Piața Unirii (Szent László-tér) 12. szám alá **helyeztem át.**

Legújabb modell-rajzaim megérkeztek és a legjutányosabb árakon állok a n. é. közönség rendelkezésére.

További szives pártfogást kér
Deutsch Nándor
Női divatszalon

A legszebb zománccfényű gallérokat tisztítja a

Klein gőzmosóda
Str. Vlahuța 4 Szent János ucca

Művészi perzsa szőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné
„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölköttek.

A legkellemesebb hangulatot

„ELECTRON” Papp és Rajz mérnökök

CILLÁRJAI és RÁDIÓI adnak!

Villanygöök és rádiók legolcsóbb árban!
Str. Printul Carol 1. Telefon 5-35

4-4

LEGSZEBBEN FEST

(Royal kávéházzal szemben)
Mézáros-utca 4.

I. V. O.

LEGSZEBBEN TISZTIT

Uri-utca 34.
Telefon 5-83.

Az erdélyi orth. zsidóság központi irodájának sorsa MI legyen, ki legyen

Szeptember 2-án Baiamarén az Erdélyi Orth. Szervezet központi választmánya gyűlést tartott, melyen megbeszélték az elnök elhunytával beállott helyzetet és az állás betöltésére vonatkozó teendőket.

A tárgyalások során az a vélemény alakult ki, hogy az elnökválasztás megajtése előtt egy platformot kell keresni, ahol az orthodoxia kebelében alakult és széthúzó pártok találkoznának. Eleget kell tenni a hitközségek kívánságainak, helyre kell állítani az egyetértést, hogy az egész orthodoxia az Iroda mögé tömörülhessen.

Javasoltam, hogy vegyék revízió alá a Szervezet alapszabályait, eszközöljék rajta a szükséges módosításokat és pótolják hiányait, mert szervezkedésünk alkalmával a minisztérium alapszabályainknak csak egy részét, amely az Irodára vonatkozik, approbálta és így azok csonkán maradtak. A választmány javaslatomat különböző okokból elutasította, de hogy komoly egyezkedési szándékáról tanúságot tegyen, felhívást intézett Mittelman Jakab választmányi tag urhoz: Közölje a hitközségek kívánságait, hogy azok felett azonnal tárgyalhassanak. Mittelman ur emlékezetből kiragadott három pontot és pedig: Az elnök csak hat évre választható, aktív pap nem lehet és az Iroda a fővonalon fekvő nagyobb városban helyezendő el. Az utóbbi kívánságot minden további nélkül honorálták. Az idő tekintetében úgy határoztak, hogy a kongresszus belátása szerint vagy 6 évre, vagy élethossziglan választja meg az elnököt. Ezt előbb úgy indokolták, hogyha megtalálják a megfelelő egyént, nem szabad azt egy újabb választás esélyeinek kitenni. A vita során még egy érvt hoztak fel és pedig az élethossziglan megválasztás lehetősége azért is szükséges, hogy az állásra pap is pályázhasson, aki 6 évre terjedő időre nem fogja állását elhagyni. Ebből azt következtetem, hogy az aktív pap

kizárására vonatkozó feltételhez is hozzá járulnak, habár ennek a kérdésnek rendezése homályos maradt.

Véghatározatban kiküldtek egy 7 tagú bizottságot, mely a választás megejtéséig az Iroda működését ellenőrzi és megbízást kapott arra, hogy a 3 hónapon belül lefolytatandó elnökválasztást előkészítse és addig az egyezkedés útját egyengesse.

Tekintettel arra, hogy a hitközségeknek adandó koncesziókra nézve a választmány már konkrétumot teremtett és a további revízió gondolatát elvben elvetette, a bizottság egyengetési munkája csak az elnök személyére vonatkozhat és így nem tartom fölöslegesnek, hogy ebben a kérdésben kialakult közóhajra felhívjam a bizottság figyelmét.

A hitközségek azt óhajtják, hogy az Iroda élére oly személyiség jusson, aki minden irányban megfelel és oly kvalitásokkal legyen felruházva, hogy ezt a felelősségteljes bizalmi állást teljes készültséggel és méltósággal betölthesse.

Szükségünk van tehát olyan elnökre, aki orth. zsidó szellemben vallásos és akinek az orthodoxia tradíciója mindenek fölött áll. Legyen jellemes, független és gerinces ember, aki az igazság útjáról semmiféle befolyás alatt le nem tér. Legyen munkaképes, széles látókörű, tapasztalt és közügyekben jártas, józan ésszel és feltétlen helyes bírálóképességgel felruházva. Legyen jártas a talmudban, hogy a felmerülő hitéletbe vágó kérdésekben maga is véleményt alkothasson magának. Legyen kellő világi tudása. Birja az államnyelvet a többi szükséges nyelveken kívül. Ertsen a hitközségek körébe vágó gazdasági kérdésekhez. Ezekon felül jó volna, ha vagyonos ember, hogy honoráriumának bizonytalansága munkájában ne zavarja és jó volna, ha valamelyes nexusai volnának a romániai közélet vezető férfiaihoz. Szép volna, ha

jó családból is származik és „rendes külalak-kal“ bir.

Ilyen értelemben megfelelő egyének kiválasztása nehéz munkát fog adni a Bizottságnak, de sikerülni fog, ha minden más szempontot figyelmen kívül hagy, mert

כי לא אלמן ישראל
Még egy dologra kívánom a bizottság figyelmét felhívni, mert aligha lesz alkalom a választás előtt még erről tárgyalni.

Inkompátibilisnek tartom, hogy az Iroda elnöke egyszermind a képviselőtestületnek — amelynek felelősséggel tartozik — elnöke is legyen. Szemtanuja voltam az utóbbi dési orsz. konferencián lejátszódott eseményeknek, amidőn jól előre megfontolt tervszerűséggel a konferencia egész két napi munkája kandidál és hasonló bizottságok választására lett kárhóztatva, ahelyett, hogy a hitközségek delegációja az Iroda 7 éves működésének bírálatával és a jövőre vonatkozó teendők megbeszélésével foglalkozhatott volna. Az elnöknek ily módon mindig módjában áll a felelősségvonal alól kibujni. Másképp volna a helyzet, ha a képviselőtestületnek külön elnöke volna, aki a tanácskozásokat az Iroda befolyásától mentesen levezeti.

A hitközségek zilált helyzete megkívánja, hogy végre komoly hozzáértéssel vezessék és érdekeiket megvédjék. *Válasz-uton állunk, okuljunk a multon, amely ha nem is halározza meg pontosan a jövő teendőit, de világosan rámutat arra az utra, amelyre lépniük nem szabad.*

Baia-Mare.

Hirsch Jakob

hitk. elnök.

AZ UT VISSZAFELÉ

— IGAZ TÖRTÉNETEK —

Az elhunyt anyja szelleme

Különös áhitat ülte meg az újév beköszöntésével Neamj regái városka zsidóságának hangulatát. A templomok szokottánál is zsufoltabbak voltak és Izrael aprajagya ott tolongott a zsinagóga ajtaja előtt. Volt valami csodálatos ebben az újévben, valami rendkívüli esemény, ami az áhitatot magasabbra emelte és odavonzotta az érdeklődés varázsával a városka minden zsidó gyermekét. A zsinagóga megviselt falai között ezen a napon a helybeli apátság egyik lelkésze sirta el Izrael fiai között könyörgését felfelé. A lelkész, aki csodálatos körülmények között lépett a zsidó egyház kötelékébe és hagyta el régi hitét. Had mondjuk el a történetét.

A lelkész, mint a keresztény lakosságnak lelkiatyja élt már hosszabb idő óta a városban és keresztény testvéreinek lelki gondozása mellett gondoskodott arról is, hogy az antiszemita uszítás mestereinek segédkezzen a mérgező tanok elmélyítése érdekében.

Egy éjjel megjelent álmában az anyja, akit ő sohasem ismert, mert még gyermek korában elvesztette őt. Az ősz anyja szemére vetette a fiának, hogy az antiszemita uszítás gyilkos hadjárataiban tevékeny részt vesz és könnyek között vallomást tett arról, hogy ő maga is zsidó törzsből származik s csak az atyja kemény parancsára állott a keresztviz alá. Amint mondtuk, a lelkész soha-

sem ismerte anyját és így az ismeretlen arcu jelenség vallomása nem keltett benne különösebb érdeklődést s nyomtalanul mulott el életében az éjszaka. Tovább is azon az uton járt, mint annak előtte és továbbra is megmaradt a zsidóság gyilkos szavu ellenségének.

Néhány nap után azonban ismét megjelent álmában a jelenés. Ujból csak hivatkozott zsidó származására és most már erélyesen követelte fia megtérését és visszafordulását a zsidó hithez.

A következő napon a lelkész visszaemlékezett arra, hogy egy éjszakán már volt hasonló álomlátása és akkor is pontosan ezeket mondotta neki a jelenés. Ismerős volt neki a hang és a szavak, de ismét csak nem gondolt komolyan rá és amint megérintette a reggeli szellő friss fuvollata, már nem emlékezett semmire, már ismét a régi útján indult el, a gyűlölet és mérgezés dicstelen útján.

A holt anyja nem nyugodott. Minden éjjel eljött és figyelmeztette a fiát.

És amint újból és újból eljött, nyugtalanlanná tette a lelkész éjszakáit, már nem maradtak nyom nélkül a reggeli felkelésnél az anyja figyelmeztető szavai és az ismeretlen vádló figyelmeztetés felmarta a pap belső életét és lelkében egyre fokozta a bizonytalanságot. A zsidóság elleni harcában meggingatták akaratát a kételyek és úgy hullámoztak az érzé-ei, mint a viharverte fa ágai. Végül is elhatározta, hogy elmondja barátainak az éjszakák élményeit és meghallgatja ezeknek véleményeit. A

barátai komolyan végighallgatták különös elbeszélését és azt tanácsolták, hogy forduljon magasabb egyházi méltóságokhoz véleményezésért, mert kétségtelenül alapjuknak kell lenniök ezeknek a rendszeres vissza-térő jelenéseknek.

A lelkész kutatni kezdett. Zilált arccal és elhanyagolt külsővel jelent meg a társaságban és állandóan az éjszakai álmairól beszélt. Élete teljesen elszakadt a nappaltól és szorongva várta az éjszakát, hogy ismét találkozhatson síró anyjával, aki eljött hozzá minden éjjel és sokáig meggyőzően beszélt életéről, Várta az éjszakákat és minden éjjel közelebb vitte a megismeréshez, tulajdonélete ismeretlen történetéhez.

Gyermek volt még, amikor a ragályos kór elvette az anyát gondozása mellől és ő egyedül maradt tehetetlenül, árván. A helyi apátság vette gondozása alá a visszamaradt gyermeket és kiadta őt egy keresztény anyának, hogy nevelje fel az egyház számára.

A gyermek felnőtt és rendkívüli szellemi erejére felfigyeltek az apátság vezetői, akik őt iskolákba iratták és szigorú keresztény nevelés alá vették. A tanulás nem esett nehezére az ifjunak és igyekezetével, szorgalmával legelső lett társai között. Tanulmányai hefejeztével pedig a tehetséges ifjut lelkésszé szentelte fel az egyház.

...Jöttek azonban a különös álmok és nem tévesztették el hatásukat.

Mert megjött a felsőbb egyházi hatóságok határozata is, akik előtt úgy látszik

Antiszemitizmus a kommunista Oroszországban

A szovjetoroszországi lapok közleményei az ott uralkodó antiszemitizmusról semmiesetre sem alkalmasak arra, hogy szimpatikussá tegyék a kommunista rendszert a zsidó tömegek előtt. Mert a kommunizmus zsidó szempontból csak akkor volna elfogadható, ha megoldaná a zsidó kérdést és megszüntelné az antiszemitizmust. A gyakorlat azonban igazolja, hogy az anyatejjel beszívott antiszemitizmust még a kommunista világnézet sem írhatja ki, másrészt pedig a hivatalos vallásellenes ténykedések, ahogyan tüzzel-vassal harcolnak a zsidó vallás ellen, sem alkalmasak arra, hogy népszerűsítsék a kommunizmust.

De hadd szóljanak a tények!

A charkovi „Stern“ nevű zsidó kommunista újság közli:

A szovjet hatóságok tehetetlenek az antiszemita huligánokkal szemben

„A moszkvai és vidéki sajtó az utóbbi időben megint sürűn ad hírt antiszemita huligánoknak zsidóellenes „munkájáról“. A Krimben levő Mischor nevű fürdőhelyen antiszemita huligánok behatoltak Bendizki zsidó fotografushoz, összerombolták műtermét és inzultáltak őt valamint feleségét, úgy hogy mindkettőjüket kórházba kellett szállítani. A huligánok a fényképész házaspár segítségére siető emberek közül is többeket bántalmaztak. A városi rendőrség három órával a tett elkövetése után jelent meg és a helyett, hogy a huligánokat tartóztatta volna le, a kórházba mentek, hogy letartóztassák Bendizkit. Az orosz sajtó felháborodás hangján ír az esetről és követeli egy párttól valamint az államügyészségtől, hogy gyorsan indítsák be a nyomozást“.

A Kaukázusban levő Mineralog vasútállomáson egy zsidó munkást kollegái sulyosan inzultáltak. A Nielidovóban működő vasutas iskola két zsidó leánynövendékét: Epstein és Saposnikovot kollegáik arra kényszerítették, hogy olyan munkát végezzenek, ami méltatlan hozzájuk. Amikor összeestek a sulyos munkától, kigunyolták őket. A zsidó tanítványok ellen egy Alexejev nevű kommunista gépmesier irányította

nem volt ismeretlen a lelkész származása, és fiatal tehetséges lelkészüknek tanácsot adtak. „Lelki háborgatásaidnak“ — írták a méltóságok — „csak úgy vethetsz végett egyházunk hű fia, ha meghallgatod halott édes anyád visszatérő szavát és felveszed ismét régi hitedet. Térj vissza fiunk a zsidó-sághoz és imádkoz népedért.“

Elhangzott tehát az egyház tanácsa és a fiatal lelkész visszatért zsidó hitéhez. És ettől az éjszakától kezdve nem jelentkezett többé az összetört síró édesanya, mert nyugalmat talált a sirban...

Neamjban az újév Istentiszteletét ez a történet emelte a különös érdeklődés homlokterébe, mert Izrael új, visszatért fia ott imádkozott testvérei között a zsinagóga megviselt falai között...

Az elveszett fiu

Ugy hangzik ez a történet, mintha az ezeréjszaka meséiből bukott volna elő, hogy csodálatba ejtse a hallgatóit. És mégis igaz, megtörtént, amint azt írt a következőkben elmondjuk. A palesztinai lapok hozták elsőnek a hírt és tüzetes vizsgálat után minden szó igaznak bizonyult. A mese és a valóság csodálatos keveréke ez, olyan, aminőt csak az élet tud produkálni. Ime a történet:

Husvét idején érkezett egy fiatal, vadtekintetű arab beduin Tiberiás városába és élénken érdeklődött a főrabbi lakása után. Az arab ifju 19 éves lehetett és amikor elvezették őt a főrabbi elé, elmondta neki, hogy a Vöröstenger partjához közel fek-

Hackmayer

uri szabó Oradea
P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

az antiszemita kampányt. A lányok panaszt tettek a szakszervezetnél és a pártszervezetnél, de eredmény nélkül. Csak mikor a kerületi pártbiróság elé vitték a dolgot, történtek lépések Alexejev ellen. Az antiszemita munkavezetőt kizárták a pártból és áthelyezték. A vasuti munkások lapja a Hudok, azt követeli, hogy ne csak Alexejevet, hanem mindazokat akik a vasutnál antiszemitáskodnak, zárják ki a pártból és állítsák őket bíróság elé.

A vörös hadseregben

Az újságok a vörös hadseregben dúló antiszemitizmusról is sokat írnak. Egy Szergejev nevű káplár, aki antiszemita propagandát üzött és üldözte Rotmover zsidó bajtársát, hadbírósg előtt felelt ténykedéséért és sulyosan megbüntették. Ebben az ügyben az ezred gyűlést tartott és a következő határozati javaslatot fogadta el:

„Az ezred katonái elítélik Szergejev antiszemita ténykedését. Méltatlannak és ellenforradalminak találja azokat“.

Sulyos börtön circumcizióért

Egy moszkvai jelentés szerint Azorits fehéroroszországi városka bírósága két és fél évi sulyos börtönre ítélte egy „Mohelt“ körülméletési ténykedése miatt. A körülmélet gyermek ugyanis néhány héttel az operáció után meghalt és a vád szerint a halál eme rituális operáció következtében állt be.

Megmérgezett gyermeklelkek

A „Leninski Pul“ erélyes hangon tiltakozik a gyermekek körében terjedő antiszemita szellem ellen. A lap híradása szerint ennek a mérgező szellemnek tulajdonítható Felix Belenki 3 éves zsidógyermek halála, akit játszótársai állandóan „zsidó kölyköknek“ csufoltak és folytonosan ütöttek és kineztek őt. A gyermeket legutóbb társai ismét kékre verték, úgy, hogy a 3 éves gyenge kisfiu belehalt sérüléseibe. A szovjet hivatalos orgánumai az országban megnyilvánuló szervezett antiszemita kilengé-

sekkel szemben megállapítja, hogy ez az ellenforradalmi szervezetek újabb akciója a szovjet rezsim ellen, amely ellen a legkeményebb eszközökkel kell a szovjet hatóságoknak eljárni.

Az összes zsidótemplomok megteltek az ünnepek alatt

Moszkvai jelentés szerint a vallásellenes propaganda a zsidó ünnepek alkalmával teljesen kudarcot vallott. A nagyszámu templomlátogatók számára kettős Istentiszteleteket kellett országsszerite bevezetni. A templomlátogatók tulnyomó része azonban öreg és középkorú emberekből állott, míg a fiatalság távortartotta magát a templomoktól. Ez természetesen már a szovjet iskolák eredményének tudható be. A templomi imák ideje alatt egyidejűleg atheista manifesztációkat tartottak a gyárakban és üzemekben, amelyek azonban nagyon gyéren voltak látogatva.

Áttörve az antiszemita front

Ezen a címen vezércikket közölt a moszkvai „Emesz“ és kutatja az antiszemita mozgalom újabb fellángolásának okait. Megállapítja, hogy a falusi szegényebb tömegek között különösen erős talajra találnak az ellenforradalmárok uszításai, akik most ezt a taktikai eszközt alkalmazzák a tömegek megnyerésére. A gazdasági eszközök ugyanis kiestek a hatalmi körükből és így a babona hatalmát akarnak eredményeket kicsiholni a maguk számára. Ma, amikor az egész világ lázas figyelemmel szemléli az orosz építést — írja tovább az Emesz — le kell törnünk a nemzetközi testvériességet megcsufoló antiszemitizmust. Megállapítják még az orosz lapok, hogy a zsidó tömegek vallási érzése az utóbbi időben különösen megerősödött és még a szovjet kolóniákon is imaházakat állítanak fel, hogy napi háromszori imákat rendszeresen elvégezhessek. Általában a zsidókérdés még mindig sok gondot és problémát okoz Oroszországban is.

utnak bocsájtotta Tel-Aviv felé, hogy felkeresse ott a tudós főrabbit, Rabbiner Usielt, Tel-Aviv tudós főpapját.

Rabbiner Usiel magánál tartotta Izrael visszatért új fiát és héber oktatásban részesítte a jó felfogású ifjut. Majd ő is utnak eresztette Mikweh Izrael felé, hol a gazdasági iskolában nyert elhelyezést. Ugyanakkor pedig megküldte több változatban az ifju „Beduin“ fényképét Mezopotámia és Syria minden zsidó hitközségének és kérte őket, hogy kutassanak a fiu szülei után.

Az elmúlt héten aztán eljött a kétséget és bizonytalanságot megváltó hír, egy ajánlott levél alakjában Uziel főpaphoz, amelyben Moses Aga Baba Lévi durgazdag zsidó kereskedő köszöni meg hálátelt szavakkal a főrabbinak, hogy visszaadta számára a 17 évvel ezelőtt Bagdadban elrabolt kedves kis fiát. Moses Aga Baba Lévi elmondja levelében, hogy egy beduin csoport hogyan ragadta ki a kis Menaseh ben Mosest anyja karjaiból, ki sétára vitte az apró gyermeket. Mindenekfölött azonban a fénykép rendkívül hasonlatosságot árul el a Moses Lévi családjával.

Amikor pedig megkapta Machmud, alias Mennaseh ben Moses apjának a keze irását könnyekbe tört ki és az öröm felszabadító fájdalommal borult Uziel főrabbi lábai elé, aki visszaadta neki vallását, nemzetét, nyelvét és családját.

... És végül elérkezett a nap, amikor az apa és a fiu először látták egymást és a boldog egymásra-találás pillanatában, örömeiket nem lehetett földi mértékkel mérni...

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Tischri 28, október 9-én

Szombat, Tischri 29, október 10-én

Heti szidra: **בראשית**

Heti háflóra: **מחר הדש**

Roschodes bentsen **מברכין החדש**

Vasárnap és Hétfőn **ראש הדש**

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 6.15

gyertyagyújtás 6.25

Istenisztelet kezdete 6.35

Szombat befejezése 6.40

ELŐFIZETŐINKHEZ azon sürgős kérelmünkkel fordulunk, hogy az ó-év hátralékos előfizetési összegeit október havában okvellenül kifizetni sziveskedjenek. Támogassanak és segítsenek bennünket, amilyen gyorsan csak módjukban áll. Mindenki küldje be postautalványon az esedékes összegeket és így megtakarítja számunkra a külön bélyeg költségeit. Elvárjuk azonnali intézkedéseiket előfizetéseik beküldését illetőleg és kérjük Önöket, tegyék ezt meg sürgősen, azonnal, haladéktalanul!

— **„Feltűnő, hogy a biatorbágyi vasutmerénylet Ros-Hasonókor történt.“** A budapesti „Uj Nemzedék“ szeptember 19-iki „Pardon!“ rovatában a következőket olvassuk: „Megállapítottuk, hogy Budapest keresztény közvéleményének feltűnt a biatorbágyi merénylet időpontja, amely Ros-Hasonó két napja közé ékelődött“. Ugyanez a lap hangsúlyozottan sietett kiélezni, hogy a gyanu Leipnik Márton „óbudai származású, izraelita vallású“ kommunisrára esett. Ennek a hangnemnek az eredménye jelentkezik az Uj Nemzedéknek ugyanabban a számában, abban a nyilatkozatban is, melyet Szontagh Emil, az összes törvényszékek hites könyv- és irászakértője“ tesz Fischhoff Gyula irászakértő ellen. Szontagh kritika tárgyává tett Fischhoffnak egy nyilatkozatát, aki Leipnik Márton kézírásából megállapította, hogy a merénylet színhelyén talált levelét nem Leipnik írta. „Ennek a beavatkozásnak politikai és társadalmi tendenciája van, — írta erre Szontagh — tudniillik, hogy a liberális sajtó a zsidó Fischhoff Gyula útján igyekszik megmenteni az ugyanilyen vallású Leipnik Mártont, illetőleg a zsidóságot az esetleges felzudulástól.“ — Ez a hang ép oly alkalmas ártatlan emberek élete biztonságának veszélyeztetésére, mint az az ekrazit volt, melyet a biatorbágyi sineken elhelyeztek és ily hanggal akarják a magyarországi zsidóságot magyar voltáról meggyőzni...

— **Megszűnt három zsidó iskola Magyarországon.** A magyarországi zsidóság veszteséglistájára került megint három zsidó iskola, melyek államsegély hiányában megszűntek. A bajai zsidó polgári iskola, a síofoki és devecseri elemi iskolák a folyó tanévben bezárták kapuikat. Negyedik ebben a veszteséglistában a halálraitelt budapesti zsidó polgári fiúiskola, melynek első osztálya az idén szintén nem nyílt meg.

Ha kellemesen és szagtalanul akar borotválkozni, akkor csakis **„MIRJAM“** késnélküli borotváló-port használjon, mert ma már ezen borotváló-por úgy van preparálva, hogy a legérzékenyebb arcot sem sérti. Megrendelhető: **SPITZ SÁMUEL** festékkereskedőnél. Care-Marii. Kérjen árajánlatot.

Tanuljon Ön is a máskarán!

Csak képesített szakembernél dolgoztasson, mert ugyanazért a pénzért a legjobbat kapja

Bémer-tér 2.

Telefon 2-17

Liliom-ucca 5.

VÉGH

ruhafestő és vegytisztító

— **A magyarországi orthodox zsidóság a kultuszminiszternél.** Az elmúlt héten fogadta a magyar orthodox zsidóság küldöttségét Ernst Sándor dr. kultuszminiszter. A küldöttségben Frankl Adolf felsőházi tag, Hartstein Lajos irodai alelnök és dr. Reiner Imre főtitkár vettek részt Frankl Adolf meleg szavakkal üdvözölte a kultuszminisztert és kérte jóindulatu támogatását a magyar orthodoxia és annak nagy szükségben szenvedő intézményei részére. Ernst Sándor dr. rendkívül szívesen fogadta a magyar orthodoxia küldöttségét. „Mi vallásos emberek megértjük egymást és nekünk vallásos embereknek össze kell tartanunk — mondotta többek között — és elismerő szavakkal méltatta az orthodoxia jelentőségét és küzdelmét a valástalanság ellen.“ A küldöttség közel fél-órát időzött a miniszter szobájában, aki végül a legmelegebb támogatásáról biztosította a küldöttséget.

— **Demonstrációra készülnek az arabok a Balfour deklaráció évfordulóján.** Londonból jelentik: A londoni arab-mohamedan szervezetek széleskörű propagandát fejtenek ki máris Londonban a november 2-ára hirdetett tiltakozó gyűléseik sikere érdekében. November 2-án lesz ugyanis évfordulója a Balfour deklaráció szentesítésének és ezt az alkalmat használják fel az arabok angol barátaikkal együtt, hogy demonstráljanak a zsidó Palesztina ellen. A gyűlés vezérszónoka az ismert arab nemzeti vezér, Schaukat Ali lesz, míg az egykori angol belügyminiszter Lord Brentford is a felszólalók között van. Az arab nemzeti szövetség felhívásában többek között a következők is állanak: Most van fordulója annak, hogy a cionismus nemzeti ideológiájává lett a zsidóságnak, de reméljük, hogy az idei emlékezésünk a cionismusra és Balfour deklarációra egyuttal megszabadulásunk lesz mindkettőtől.

— **A nagysurányi Rubin fiu esete Karácsonyi grófnővel.** A csehszlovákiai napilapok nemrégiben hírt közöltek, hogy a 65 éves durgazdag Karácsonyi grófné válóperit indított férje ellen azon a címen, hogy költséges életmódot folytat és félt, hogy csakhamar nyakára hág óriási vagyonának. Alig ment hire ennek ez esetnek — Karácsonyi gróf és gyermekei a grófnénak gondnokság alá helyezését kérte, mivelhogy az öreg 65 éves matróna báró Melczer alias Rubin nevű fiatal jószágigazgatójával igen jó viszonyban van és az egész válási komédiát csak azért rendezte, hogy a Karácsonyi vagyon birtokában zavartalanul együtt élhessen jószágigazgatójával. Mint most kiderült az eset főhőse, a Melczer Rubin báró egy nagysurányi Rubin nevű zsidó cukorgyári tisztviselő fia, akinek miután előbb sikerült magát egy Melczer báró által adoptáltatni, a Karácsonyi grófok jószágigazgatója, majd a grófné bizalmas barátja lett. Ime, így csínlalt a Rubin fiu szerencsét és karriert.

— **Meghalt Achad Haam özvegye.** A néhány évvel ezelőtt elhunyt nagy zsidó gondolkodó, Achad Haam özvegye az elmúlt héten Haifában elhunyt. A temetésé ünnepélyes keretek között ment végbe és holttestét a haifai temetőben Achad Haam teteme mellé helyezték. Az özvegy elhunytja úgy a haifai, mint a palesztinai zsidó körökben általános részvételt keltett. Az elhunyt fia, ki a jeruzsálemi héber egyetem egyik intézője, párisi tartózkodását megszakította és azonnal visszautazott Palesztinába.

— **Árainkat leszállítottuk.** Pongyola, flanellek és zsinór barchettek óriási választékban 39 leitől A.B.C. áruházban, Teleky-u 4.

— **Szenvedő nőknél a természetes „Ferenc József“ keserűvíz könnyű, erőlködés nélkül való belkiürülést idéz elő és ezáltal sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervekre. A női betegségekre vonatkozó tudományos irodalom több megalkotója írja, hogy a „Ferenc József“ víz kitűnő hatásáról a saját kísérletei alapján is alkalmat volt meggyőződést szerezni. A „Ferenc József“ keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.**

Az egész országban közismert elsőrendű és izletes konyhájáról a **GROSZ étterem** **ORADEA** **Zöldfa ucca 7.** **TIMIȘOARA-TEMESVÁR** **Lloyd-sor 11.** **MENÜ RENDSZER: 40 lei 4 fogásos menü 40 lei, 60 lei 5 fogásos nagy menü 60 lei. — Állandó abona! — Esküvőket, banketteket vállal. — Kifogástalan kiszolgálás! — Utazó uraknak kedvezmény!**

Saját gyártmányu **férfikalapot** olcsón vásárolhat **Heller és Deutsch** kalapgyári lerakatában Strada Nicolae Jorga (Zöldfa-ucca) 21. — Férfi és női kalapok festését, alakítását olcsón és szépen eszközöljük.

Padlólakkok, poloskairtok, háztartási cikkek mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyiárak legolcsóbb beszerzési forrásal **Fülöp Ede** **ORADEA, Zöldfa ucca 14.** Pontos és figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünnepnapon zárva!

Ha **gazdag** akar lenni, úgy siessen **Mentősorsjegyet** venni

VII-ik osztály huzása 1931 október 18-án

Főnyeremény 1,000.000 lei.

100.000, 50.000, 25.000, 10.000 lei

Sorsjegyek ára: egész sorsjegy 100 lei, fél sorsjegy 50 lei.

Minden sorsjegy az összes osztályokra 1932 jan. 1-ig érvényes

Postai költségeknél 19 lei portóköltségekre hozzáadandó. — Sorsjegyek kaphatók mindenütt, valamint a főbizománysnál:

Union Bank R. T. Oradea Bul. Regele Ferdinand I.

Központi Sorsjegyiroda CLUJ, Str. Memorandumul No. 16,

**Olcsó árban
Minőségben
DIVATBAN**

KÖNIG NŐI KALAPSZALON VEZET

SAS PASSAGE FŐBEJÁRAT

Saját érdekében címre ügynöki!

— **2000 zsidó tanuló tüntetett Varsóban a tanítók éheztetése ellen.** Varsóból jelentik: Az elmúlt héten 2000 zsidó tanuló gyermek tüntetett Varsóban iskolai jogaikért. Tömött sorokban vonultak fel Varsó főuccáira és hatalmas megvilágított táblákat vittek a következő felírásokkal: „Követeljük a zsidó iskolák nyilvános jogainak elismerését!” — „Ne hagyjátok éhezni tanítóinkat!” — „Jogokat a munkához és kenyeret adjatok az apáinknak!” A tüntető gyermekcsoportot több ezer felnőtt kísérte vette körül és kísérte el demonstrációs utjukon. A gyermektüntetés frenetikus hatást váltott ki országszerte és remélik, hogy kellő eredményei is lesznek.

— **Jacob Schifi amerikai dollár-milliomos 1.350 000 dollárt hagyott zsidó jótékony célokra.** Newyorkból jelentik: A 11 évvel ezelőtt elhunyt Jakob H. Schiffmann az ismert zsidó fillantrop végrendelete most került kiosztásra az elhunyt akaratára szerint. Az elhunyt milliomos végrendelete 35 millió dollárról rendelkezett. Megemlékezett az összes zsidó emberbaráti intézményekről, kórházakról, kulturális testületekről, melyek egy összegben 1.350.000 dollárt kaptak a hagyatékából. A hátrahagyott dollármilliók további összege az elhunyt gyermekei között osztották ki. Jakob Schiff leánya, Frieda, ki az ismert cionista vezér M. Felis Warburg felesége szintén jelentős részt kapott a hagyatékából. Az Amerikai zsidó sajtó mindazonáltal a legnagyobb megütközés hangján emlékezik meg az elhunyt végrendelezéséről, mert az egyetlen centet sem hagyott a palesztinai építő munka számára.

— **Egy 108 éves zsidó frontharcos Lengyelországban.** Grodno melletti Talacki községben él Moses Dogawecki 108 éves aggastyán, aki még csak röviddel ezelőtt is kovács mestersége által tartotta fenn magát, két keze munkájával. Az öreg Dogawecki az egész környék gazdája és paraszt lakosságától nagy megbecsülésnek örvend, a napokban kérgelmmel fordult a lengyel hadügyminisztériumhoz, mint az 1863-as felkelés frontharcosa, hogy számára egy évjáradékot utaljanak ki, mert ma nincs többé abban a helyzetben, hogy megkereshesse kenyerét. „Egészen mostanáig — írja az ősz hadastyán — saját akaratomból lemondtam az évi járulékaimról, mert e mesterségem meghozta számomra a kellő megélhetést, de minthogy ma már nem vagyok abban a helyzetben, és alamizsnát nem akarok elfogadni, kérem a hadügyminisztériumot, hogy utalja ki számomra az évi járulékaimat.”

Őszi takarításra

festék-, lack- és keféárut
előnyös árban csak

STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szerezhető be

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca 10)
Telefon 378

ארטה כשר

Hungária Étterem

SATU-MARE, TOMPA UCCA 1. sz.

Utazóknak
10%
engedmény.

25-24

— **Egy zsidó díjbirkózó — az angol nemzetiszocialista párt képviselőjelöltje.** Londonból jelentik: A nemzetiszocialista párt angliai központi irodájának elnöke, Sir Oswald Mosley a napokban nyilatkozott az új képviselőválasztásokra meginduló párharcokról és saját jelöléseiket illetően többek között a következőket mondta: Az angol nemzetiszocialista párt, ép úgy, mint a többi angol pártok is élesen különbözik a többi európai államok politikai pártjaitól. A mi nemzetiszocialista pártunk így nyomát sem viseli az antiszemita jellegnek, sőt tagjaink között számos zsidó tag is van. Legeklátásabb példája azonban tisztára gazdasági harcainknak, mely korántsem zsidóellenes numeruss-clauzusokban nyilvánul meg, hogy egyik képviselőjelöltünk zsidó. A nemzetiszocialista párt ugyanis Lewis „Kid“-et, az ismert zsidó díjbirkózót jelölte London északi kerületében, ahol tudvalevőleg sok zsidó lakik. Lewis „Kid“ nagy népszerűségnek örvend Angliában számos „nemzeti“ győzelme miatt és Whitechapel születési helyének lakossága „Whitechapel hősnéke“ nevezte. Mindenesetre érdekes pikantériával hat a nemzetiszocializmus berkeiben zsidó képviselőjelöltre akadni.

— **Pokrócok,** plaidek dús választékban 298 leitől az A.B.C. áruházban.

— **Egy zsidó hitközségi elnök, ki csak árjákat alkalmaz.** Grácból jelentik: S. Rendi gyáros, a gráci hitközség volt elnöke nyilatkozatot közölt a gráci lapokban, hogy üzemében 67 árját és csak 3 „nemárját“, vagyis zsidót foglalkoztat. Rendi ezzel a közléssel nyilván meg akarta szerezni a kampókeresztések szimpátiáját. Hogy eredménnyel járt-e ez a vallomás — kétséges, ellenben bizonyos, hogy zsidó körökben a legnagyobb felháborodást váltotta ki a zsidó elnök eljárása, mert Grácban rengeteg nagyképeségű zsidó munkanélküli van, akiket nemzsidó cégek természetesen nem alkalmaznak.

— **Ötvenhat millió dollárt adtak amerikai zsidók jóléti intézményekre az elmúlt zsidó esztendőben.** Newyorkból jelentik: Az elmúlt zsidó esztendőben a gazdasági depresszió ellenére az Egyesült Államok zsidósága általános és zsidó célokra 56 millió 200.870 dollárt adakoztak. Az egyes adakozók közül Felix M. Warburgot említjük, aki 50.000 dollárt adakozott a Jointnak és 50.000 dollárt az American Palestine Campaigne javára. A

Morton Meinhard hagyatékából egymillió dollár jutott négy zsidó institúció javára. A nemzsidó célokra szolgáló adakozások között volt Michael Friedmann ezredes hagyatéka, egy képgyűjtemény, amelyet tízmillió dollárra becsültek. A gyűjteményt a Metropolitan Museum of Art kapta.

— **Botrány az avasujvárosi zsidó templomban.** Avas zsidósága az ujjvárosi hosszunapi incidens alatt áll. Jum-Kipur előtt az ujjvárosi hitközség előljárósága tűzbiztonsági okokból elrendelte, hogy a gyertyákat, melyek hosszunap előestéjétől másnap estig égnek, ne a templomban, hanem a templom előcsarnokában gyújtsák meg. Ennek dacára Strulovics hitközségi elnök észrevette, hogy a karzatonszobák gyertyák égnek. Már az istentisztelet kezdetét vette, amikor felment Strulovics a karzatra és intézkedett, hogy a gyertyákat vigyék le az előcsarnokba. Erre Grosz Zsigmond és Herskovits Nándor ujjvárosi lakosok, a fiaik segítségével nekitámadtak az elnöknek, akik az egész gyülekezet előtt sulyonban inzultáltak. Az incidens miatt az Istentisztelet félbeszakították és az eset nagy felháborodást okozott a hívők körében. Szomorú dolog ez, hogy egy ilyen nagy napon zsidók ne tudjanak szenvedélyeiken uralkodni és megmerjék tenni, amit minden józan gondolkodású és Istenfélő ember a legnagyobb felháborodással elítélt. Különben az ügynek a bíróságnál lesz folytatása, mert Strulovics elnök Zaci Felicián szatmári ügyvéd útján feljelentést adott be Grosz és Herskovicsék ellen a szatmári ügyészségen templomgyalázás miatt. O. V.

Stern Amsel

ארטה כשר

10-5

vendéglője

ORADEA

Piaja

M. Viteazul 7.

Izletes házi koszt!
Olcsó árak!
Utazóknak 10% engedmény.

SPITZER IZRAEL & Co

ORADEA :: SATU-MARE

Alapított 1898. évben.

MATRAC és ROLETTA GRÁDLI, BUTORSZÖVET, HENCSETERITŐ, SZÖNYEG ÁRUHÁZA

Dus választék!

Olcsó árak!

Bútorvevők!

Vásárlás előtt tekintsék meg a

Műasztalosok Bútorcsarnoka

Oradea, Piaja Regina Maria (Bémer-tér) 2

állandó kiállítását.

Masszív hálószobák 10.000 Leitől
Masszív ebédlők 20.000 Leitől

Óriási választék!

Meglepő termelési árak!

Szenzációs ujdonság!

Használjon budapesti gyártmányu
szagtalan **RASOLT** törv. védve
és

KUMALATORT

Kapható 1/4 kg-os csomagolásban
Egy csomag ára 15 lei,
elegendő 10 borotválkozásra

Csakis original csomagot fogadjon el!

Kapható minden gyógyszerárban,
illatszertárban és drougeriában

Romániai vezérképvislet:

Parfumeria „Royal“

Oradea, Sas-Passage

Antiszemita mozaikok

A brünni zsidó hitközség feljelentést tett egy brünni nemzetiszocialista lap ellen, mely egyik utóbbi számában a következőket írja: „A zsidók vallása nem csak az erkölcs és lelkiismeret törvényeit engedi meg hiveinek, hanem utalja őket a legpiszkosabb perverz multságokra is, legyen annak akár emberélet is az ára. Ez a szörnyű törvény ma már cáfolhatatlanul ismert a világ minden népei előtt és nem lehet ezek után rossz néven venni, ha az idegen fajok néha elégetik ezeket a pornográf paragrafusokat.“ — Így szól a lap, melynek egészen stílusosan „Der Zähn“ a neve.

Mindenesetre a nyílt uszítás mellett meg kell csodálnunk még a cikkíró csodálatos fantáziáját is, mert ime övé az érdem, hogy a huszadik század második negyedében felfedezte a zsidó vallás eddig ismeretlen és rejtett paragrafusait. Ezek után pedig következik a brünni törvényszék salamoni ítélete: a felmentés... Ennek már ez a rendje.

Ez itt történt nálunk. Keveset hallottunk róla a román lapok vezércikkeiben. A bukovinai falukban napirenden vannak a zsidó gyilkolások. Tárgyilagossá kell lennünk és meg kell állapítanunk, hogy minden esetben megindul a nyomozás. De ritka érdekessége a bukovinai faluk bűnözőinek, hogy valami tüneményes taktikával ölnék... A rendőrség ugyanis tehetetlennek mutatkozik velük szemben. Még eddig egyetlen egyet sem sikerült ártalmatlanná tenni. Valóságos bűnöző zsenik ezek a bukovinai gyilkosok — úgy látszik. Mert azt nem akarjuk hinni, hogy talán a jegyzőkönyv felvételénél nem történik egyéb amoda Bukovinában. Ez kissé hihetetlen. De ha megérteljük mi is kissé a fantáziánkat, mint brünni laptársunk, úgy bizony ezek a hihetetlen és fantasztikus dolgok tragikus valóságokká lesznek. Ugy bizony... *Folyik Bukovinában a zsidók vére és a rendőrség gunyos röheje kíséri el őket utolsó ujokra...*

Ez már kissé meglepő. Rigában történt. Nem vagyunk hozzászokva, hogy ott is. És főképp nem vagyunk hozzászokva, hogy ilyen keretek között. Ros-Hasono délutánján a Duna partján imára gyűltek össze a zsidók és kiszórták zsebeikből a morzsákat, hogy táplálják vele a viz lakóit... De mert horogkeresztesek mindenütt vannak a világon, megjelentek itt is, épen olyan izléses módon, ami általánosan jellemzi őket mindenütt. Pontosan szemben a zsidók parti-imahelyével felállítottak egy feszületet és kampóskeresztet akasztottak rá. Aztán félrehúzódtak. Csendben, rendben, nyugalomban... Várták, hogy imádkozzanak a zsidók a szembeállított feszületnek. Néhány zsidó ifju erre odament és elakarta távolítani az ájtatos imát megzavaró keresztet a

tulsó oldalról. És akkor előkerültek barátaink, a horogkeresztes lovagok is. És kísérték őket a kés, gummibot és szöges cipőtalp, stb. stb. Pár perc múlva már vér festette vörösre a rigal ucca porát. Ros-Hasonokor. Történelünk azonban ezzel még nem ért véget. Mert amidőn a rigai járókelők, akik a békés sétáláshoz vannak szokva, rendőrhöz fordultak, ez így szólt nekik: „A zsidót ütni kell!“ Nem többet és nem kevesebbet. A pénz olvasva, a zsidó verve... Korunk antiszemita filozófiája.

Hogy Berlinről halljunk valamit, elmondjuk ezt a kedves történetet. A nemzeti-szociálista nőszövetség konferenciát hívott össze. Első napirendi pont természetesen a nők felszabadításának útja és eszközei voltak. Sok oldalról megvilágították már ezt a kérdést. Tudósok köteteket irtak róla. Szociológusok egész emberöltőt áldoztak a nők emancipációjáért vívott harcban. Mondjuk, sok oldalról világították meg már ezt a kétségtelenül fontos problémát. Azonban állapítsuk meg, hogy még egyszer sem olyan frapáns erővel, mint ezen a konferencián. Szenvedélyes hangok hallatszóttak és tárgyilagosak. Békés és harcos taktikák. És végül elkészült a megoldás, az igazi, ez egyedüli, a józan és tudományos. Mert amint véget ért a konferencia, az egész gyülekezet felállott és a következő kedves dallammal töltötték meg a parfüm és borbózzal terhes levegőt, hogy: „Erst wenn die Juden bluten, dann sind wir befreit“...

Valljuk meg erről az oldalról még egyetlen tudós sem világította meg a kérdéses problémát. Ilyen világosan és egy mondatban sűrűsítve még soha! Hát ez a nő-kérdés magva. Am hulljon a zsidó vére és ezzel lehullanak az árja nők bilincsei is. Határozottan frapáns és tudományos...

Mindezt csak azért irtuk ide, hogy okuljon belőle a kedves olvasó. Mert hiába fogjuk megismertetni őt a hivatalos és középiskolák által elfogadott „kulturtörténelem“ lapjaival, vagy Jorga professzor tanulmányaival, mely tüzesen megvilágítja, hogy I. Károly hogyan szerette a halpaprikást. Mert ugye ez szórakoztatóbb, kedvesebb — és ami nem utolsó sorban lényeges — reális is. Hát csak okuljon belőle kedves olvasó és huzza meg azt a lefelé ivelő vonalat, mely korunk dicsőített haladó kultúráját olyan nagyon reálisan jellemzi...

Berkovits-né ארטה כשר
vendéglője

Oradea, Str. N. Jorga (Zöldfa u.) 19

Izletes házi koszt!

Olcsó árak!

Utazóknak 10% engedmény.

— **Wéber pöstyéni főrabbi autószerencsétlenség áldozata lett.** Pozsony, okt. 2. Az elmúlt hétfőn tragikus szerencsétlenség történt Pozsonyban. A városi autóbusszból a Vár-ut és a Zsidó-ucca sarkán kizuhant egy hatalmas termetű öregur és eszméletlenül terült el az aszfalton. A zsidó kórházba szállították a sebesülteket, ahol megállapították, hogy az eszméletlen öregur Wéber Kálmán pöstyéni főrabbi volt, az országos zsidó központi iroda vezetője. Az azonnal megejelt orvosi vizsgálat kiderítette, hogy a főrabbi koponyatörést szenvedett és sérülései halálosak. A Szlovenszko-szerte köztisztületnek örvendő főrabbi nem nyerte vissza eszméletét 12 órákor meghalt. Az elhunyt Wéber Kálmán főrabbi holttestét a rituális felöltözés után kettős érckoporsóba helyezték, majd autón Pöstyénbe szállították. A pöstyéni zsinagógában folyt le ezután a gyászszertartás, amelyen a Szlovenszko-szerte köztisztületnek örvendő főrabbi temetésére nagyszámban összegyűlt hívek és tisztelők vettek részt. Jelen voltak a hatóságok képviselői, a katolikus és evangélikus hitközségek papjai, a legfontosabb zsidóhitközségek rabbijai és előjárói, az orthodox iroda elnöksége és a neolog hitközségek képviselői. Amerre a gyászmenet elhaladt, bezárták az üzleteket. Az uccákon az iskolák növendékei állottak sorfalat. Számos házra gyászlobogót tűztek ki. Több rabbi és Wéber főrabbi fia mondtak búcsuszedet, majd a pöstyéni zsidó temető díszsírhelyén helyezték örök nyugalomra a tragikus végetért főrabbit.

— **A.B.C. áruházba** megérkeztek a kabátszövetek 178 leitől kezdve Teleki-u. 4.

A paptamási

„LITHYNIA“

ásványvíz a legjobb üdítővíz, úgy magában, mint borral, vagy gyümölcszörppel vegyítve

KAPHATÓ MINDENÜTT!

Friss töltésű Málnási Mária, Málnási Sicilia, Románszentgyörgyi Hebe és Máriavölgyi vizek érkeztek

„LITHYNIA“ Központi Egyedárusága, Oradea
Str. Nicu Filipescu (Szarvas-sor) 23
Telefon 1-76

Milliók egy miatt: rabszolga sóhaj.
Milliót száz lejért: zsidó sorsjegy-óhaj.

Cipőt, kalapot

legolcsóbban

ROTH HENRIK

cégnél (Oradea, Zöldfa-u. 3.) vásárolhat

HÖFER gyermek hintőpor — lila dobozban — nékülözhetetlen a csecsemőknél

Szülők figyelmébe!

Iskolaév kezdetén az összes harisnyák, fehérneműk és svetterek nagyon olcsón lesznek árusítva:

	lejtől
1 pár gyermekharisnya	8
1 drb l-a gyermek svetter	35
1 „ galléros gyermekmellény	78
1 „ leányka ing	45
1 „ gyermek divat gyapjuszapka	29
1 „ l-a férfi- vagy fiuing	140
1 „ női vagy leányka kombiné	65
1 „ női hálóing	120
1 „ női ing	60
1 „ férfi sokni	9
1 drb leányka reform nadrág	23

KLEIN SÁNDOR & Co.
SAS-PASSAGE, FŐBEJÁRAT

Rövid hírek

LONDON. A zsidó újév alkalmával a londoni postaigazgatóság fetemelte a kézbesítő személyzet létszámát. Egymillió újévi köszöntő érkezik ugyanis e napokon Londonba. — A kiváló zsidó politikus, szónok és tanár dr. Moses Daster, a londoni spanyolportugál hitközség volt elnöke, a napokban töltötte be 75-ik életévét.

WILNA. A wilnai egyetem dékánja a héber nyelv előadójául egy zsidó professzort nevezett ki.

LENINGRAD. Az új iskolaév kezdetével a leningradi technikai szakiskolába 5000 zsidó hallgatót sorozták be.

BUDAPEST. A magyar hadügyminisztérium magához kéréte a budapesti orlh. Chevra Kadischa vezetőségét és közölte vele, hogy mindazon zsidó hősök sírjának gondozásáról a magyar kormány fog gondoskodni, amelyeknek hozzátartozói ezt nem tehetik meg vagy egyáltalán ismeretlenek.

VARSO. Megrendítő szerencsétlenség érte a Varsó közelében fekvő Zelew község egyik zsidó kereskedőjét. A kereskedő feleségével együtt kora hajnalban Szlichesz imára igyekezett és lakásukban égvé hagyta egy gyertyát, ahol három apró gyermekük aludt. A gyertya lángja belekapott az asztal-neműkbe és rövid percek alatt lángbaborította az egész lakást. A három gyermek szénéégelt a lángoló lakásban. Az anyjuk megőrült fájdalomában.

MOZI

Cinematografus FILMPALACE

Szerda, Csütörtök, Péntek: „Piruló Lányok, Hangos pikáns dráma 16 felvonásban, Csak felnőttek részére! Főszerepben: Joan Crawford, Anita Page, Robert Montgomery és Dorothy Sebastian. — Jön: „Krisztina“ Janet Gaynorral! — Előkészületben a „Két Világ,“ a szezon legnagyobb és legszebb hangos műsora!

Teatrul HEIMAN szinkör

Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök: „A Szerelme Dala“ Kedvezményes jegyek érvényesek. 32, 27, 22, 16, 12 lejes helyárakkal — Péntek, Szombat, Vasárnap, Hétfő: „Al-lábornagy.“ Kedvezményes jegyek nem érvényesek. 32, 27, 22, 16, 12 lejes helyárakkal.

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ORADEA

No. 28331—1931.

Hirdetmény

Oradea város árlejtési bizottsága közhírré teszi, hogy folyó év október 8-án délelőtti 12 órakor a Primăria tanácstermében (I. emelet 2.) nyilvános zárt versenytárgyalást tart a „Hunyadi és László“-telep uccáinak rendezési munkáira, — mely munka 276.851 leire van előirányozva.

Az árlejtés az Államszámviteli törvény 88—110. szakaszai, valamint a Központi Árlejtési hivatal szabályrendelete és a Monitorul Oficial 1931 június 4-én megjelent kikötései szerint fog megtartatni.

Az ajánlattevők kötelesek ajánlatukkal egyidejűleg 5 százalék bányapénzt mellékelni. Az ajánlatok a feltételfüzet rendezéseinek megfelelőleg adandók be, mely feltételfüzet naponta délelőtti 11 órától 1 óráig a városi mérnöki hivatalban (II. emelet 2.) megtekinthető.

Oradea, 1931, szeptember 22.

PRIMĂRIA.

ZSIDÓ HUMOR

Kol-Nidre előtt

A berdicsevi cadik egyszer Kol-Nidre előtt, mikor már a templom zsufozásig tele volt és a hivek vártak a szent ima kezdésére, — elővett egy gyertyát és keresgélgni kezdett a padok alatt. „Mit keres a rebbe?“ kérdezték a hivek. „Keresek egy részeg zsidót és sehol se találok“ volt a fejelet. Aztán a cadik hirtelen odalépett az emelvény elé és a maga módján vitatkozni kezdett a Mindenhatóval:

— Nézd, Világok Ura, milyen drága nép a Tied. Megparancsoltad nekik, az Engesztelés böjtnapja előtti napra a dús evést és ivást és még azt is ígérted nekik, hogy „aki eszik és iszik erev-Jomkipurkor, azt olybá veszed, mintha böjtlőne ezen a napon is“. Ha más népnek parancsoltad volna ezt, hányan hánykolódnának a sárban, meg a padok alatt... És most nézd a te szent népedet, itt vannak mindnyájan, teljesíteték a parancsodat, ünnepi lakomákat ültek egész nap és most még le se alkonyodott, már itt állnak előtted fehér bűnbánó ruhában, egyik sem részeg, egyik se alszik, mind áll a lábán, készen a megtérésre, egész szívvél... Nos, Világok Ura, nem érdemlik-e meg, hogy megbocsásd a vétkeiket és megáld őket áldásos, megváltásos esztendővel?...

Isten előtt nincs kifogás

Sokszor előfordul, ha szegény ember jön jómóduhoz segítségért, vagy kéri hogy gyűjtsön össze neki gyorssegélyt, az illető kifogásokat mond, másvalakihez utasítja, aki inkább segíthet, ő maga most gyengélkedik, nem vehet magára fáradságot, vagy kideríti, hogy a szegény ember nem is olyan szegény, nincs is úgy reáutalva stb. Erre magyarázta a régi munkácsi rabbi S. Spira a Hasanoban előforduló verset:

Segíts, oh segítő Ur!

(Te nem küldesz máshoz, mert:)

Kivüled nincs ki segítsen

(Azt sem mondhatod, gyöngye vagy)

Erős és hatalmas a segítésben!

(S te azt is tudod, hogy igazam van.)

Inségben vagyok, segítened kell!

Erre mondja az Irás: „Aki keresi a jótékony tettet, talál életet, jótékonyt”

és tiszteletet!“ Nem mond kifogást, hogy gyöngye, vagy hogy az emberek ugysse adnak, vagy hogy a gyűjtőt nem részesítik kellő tiszteletben. Aki keresi a jótékony tettet, az találni fog egészséget, bőkezűséget és tiszteletet.

Balga az az ember, aki ha károsodás érte, beszünteti a jótékonyt. Hasonlatos ez ahhoz, aki a tüzet szalmával akarja eloltani...

A rossz ló.

Az ünnep alatti napokban egy ember jött Baal Schemhez és kérdezte őt: „Rabbi, hogy van az, hogy egy gyors járásu ló tisztes drágább, mint egy lassu.“

„Mert tisztes többet ér!“ felelt a rabbi.

„Hogyan lehetséges ez!“ — kérdezte ismét, álhatatosan az ember. „Hiszen ha gyorsabban szalad is, mint egy lassu és öreg ló, de ha rossz ultra téved, tisztes olyan gyorsan távolodik el az igazi uttól.“

Baal Schem hallgatott egy rövid ideig, majd ezt mondta: „Igazad van ember, de ha már rossz ultra téved és vissza akar térni, tisztes olyan gyorsan teszi ezt, mint a lassu ló.“

Ezt a választ éneklük meg gyönyörű melódiával szlichesz napján Baal Schem chaszidjai és az éneken keresztül magasra né bennük azon törekvés, hogy visszatérjenek az igaz utra.

Mielőtt házán vizvezeték- és bádogos-munkát végeztet, kérjen ajánlatot

GRÜNFELD BÉLA

bádogos, vizvezeték és szerelési vállalatánál
Oradea, Str. Vlahuța (Szent János-ucca) 13
Javitásokat olcsón és szakszerűen végez.

BALKIRS bélyegzőgyár

Strada Alexandri (volt Teleki-ucca) 4.
Villanyerőre berendezett üzemében készít:

rézbélyegzőket, szappanstancnikat,
számozógép javításokat

és mindenféle szak- legelőcsőbb árakban!
mába vágó munkákat

Bankoknak és ügyvédeknek
20 százalék kedvezmény!!!

Október 5-ike óta

állandóan nagy napjai vannak a sorsjegyvásárló közönségnek. Ezen a napon

megindult a szerencsekerék

a Zsidó Kórház-sorsjegyekkel.

Közel 2000 nyerőszám lesz kihuzva 2,700,000 lej nyeresemény-összeggel.

Főnyeremény 1,000.000 Lej

amelyet egy száz lejes sorsjeggyel könnyen megnyerhet. Ha netalán még nincsen Zsidó Kórház-sorsjegye,

ne legyen könnyelmű,

hanem siessen a legközelebbi sorsjegyárushoz és

vegyen Zsidó Kórház-sorsjegyet!

Postai megrendelésnél 100 lej beküldése ellenében portómentesen küld sorsjegyet a **Zsidó Kórházegyesületék Sorsjátékintézősége**

CLUJ, Piața Unirii No. 20.